

o b a

b o s t u u r s
v e r s l a g
2015

inhoud

jaarverslag 2015

1.	inleiding	3
2.	cijfers	4
3.	resultaten per sector	6
4.	organisatie in beweging	10
5.	toelichting financiën 2015	13
6.	conclusies en vooruitzichten	15
	verslag van de raad van toezicht 2015	17
	bijlagen	

1 inleiding

2015 was een dynamisch, bewogen en veelbelovend jaar voor de OBA. De introductie van het Beleidsplan 2015-2018 Samen voor heel Amsterdam markeert een nieuwe periode voor de OBA met focus op drie kernfuncties; de O van Ontwikkeling en Educatie, de B van Bibliotheek- en Informatiediensten, en de A van Activiteiten, Ontmoeting en Debat. Met veel enthousiasme en toewijding zijn de eerste stappen gezet om de nieuwe ambities waar te maken en de OBA in al haar veelzijdigheid nog sterker te positioneren binnen Amsterdam, Diemen en Ouder-Amstel.

Onderdeel van de nieuwe strategie van de OBA is om meer differentiatie aan te brengen in het aanbod. In het voorjaar van 2015 opende een nieuwe vestiging aan de Linnaeusstraat met een specifiek literair-cultureel profiel en in het najaar verhuisde OBA Duivendrecht naar het nieuwe Dorps-huis, een locatie met een buurtfunctie voor jong en oud. Bijzonder en indrukwekkend was de start van (uiteindelijk vier) pop-up bibliotheken voor vluchtelingen in de Amsterdamse noodopvanglocaties. Door de extra inzet van OBA-medewerkers, onze partners en bewoners van de stad is in korte tijd het OBA-aanbod toegankelijk gemaakt voor een groep nieuwe Amsterdammers. Een mooi voorbeeld van de maatschappelijke rol die de OBA speelt in samenwerking met de stad.

Samen vernieuwen

Alleen door te vernieuwen als organisatie kunnen de ambities van het Beleidsplan 2015-2018 waargemaakt worden. Om de slagkracht van de organisatie te vergroten en beter in te spelen op de behoeften van de klant is in 2015 een organisatieverandering doorgevoerd. Het management stuurt nu vanuit drie inhoudelijke kernfuncties (O-B-A) en vanuit drie platforms; de Centrale OBA, de 25 vestigingen en OBA-online. De sturing vanuit vijf regio's is daarmee losgelaten waardoor meer regie komt te liggen bij de medewerkers in de vestigingen om verbindingen te leggen met de buurt. Om dit te faciliteren zijn de teams van de 25 vestigingen van de OBA opnieuw ingedeeld, zodat in alle vestigingen evenwichtige teams staan die de nieuwe uitdagingen aankunnen.

Samen ontwikkelen

Belangrijk speerpunt voor de OBA is om samen met stedelijke partners een extra bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van Amsterdammers. Het programma Leef en leer!

is een mooi voorbeeld van intensieve samenwerking tussen Amsterdamse partners zoals de gemeente, de OBA, ETV.nl en AT5 om inwoners te ondersteunen bij het ontwikkelen van vaardigheden.

2015 was ook het jaar waarin nieuwe samenwerkingsverbanden met partners in de stad zijn onderzocht en bestaande partnerships zijn uitgebouwd. Samenwerking met partijen zoals de Volksuniversiteit en welzijnsorganisaties Combiwel en Eigenwijks is opgestart.

Samen 100

Om de ambities extra kracht bij te zetten is gestart met OBA100, een innovatieprogramma waarin medewerkers samenwerken aan de vernieuwing van de organisatie. De resultaten van de werkgroepen in 2015 leggen een goede basis om de komende jaren op voort te bouwen. In gezamenlijkheid werkt de OBA zo naar een succesvol einde van de beleidsperiode 2015-2018 toe en een grootse viering van de 100ste verjaardag op 8 februari 2019.

2 cijfers

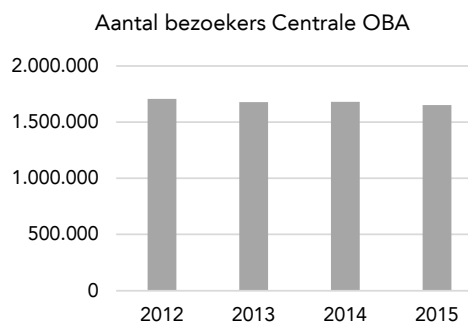
De cijfers in 2015 bevestigen dat de OBA de goede weg is ingeslagen, maar ook dat de noodzaak voor vernieuwing blijft bestaan. Positief was de stijging van het ledenaantal met bijna 5% naar 180.250. Verder steeg het aantal uitleeningen van e-books fors, en trokken recent vernieuwde vestigingen aanzienlijk meer bezoekers. Daartegenover staat dat de dalende trend van het aantal uitleeningen doorzette in 2015 en dat het totale aantal bezoekers met ongeveer 5% is gedaald. Het trekken van meer bezoekers heeft de komende jaren prioriteit voor de organisatie.

	2014	Prognose 2015	2015
Bezoekers	3.724.941	4.000.000	3.524.297
Leden	172.374	175.000	180.250
Uitleeningen	3.148.904	3.200.000	2.934.221
Inlichtingen	279.388	265.000	265.102
Internetgebruik	701.159	750.000	610.339
Oefen PC	4.866	6.000	8.524
Activiteiten	7.489	5.000	6.090
Collectie	1.428.417	1.480.000	1.361.134

Bezoekers

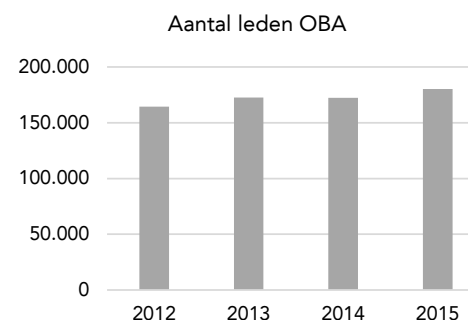
Het totaal aantal bezoekers van de OBA daalde licht in 2015. Opvallend is dat de recent vernieuwde vestigingen het goed doen. Het bezoek in de vestigingen OBA Linnaeus (35%), OBA IJburg (30%) en OBA De Hallen (20%) steeg fors ten opzichte van 2014. Op de nieuwe locatie in Duiwendrecht kwamen bijna twee keer zoveel bezoekers als in de maanden daarvoor. Het aantal bezoekers in de Centrale OBA bleef in lijn met de afgelopen jaren. In enkele vestigingen liepen de bezoekcijfers sterk terug, soms met wel 20% van het totaal. Naast de daling van het aantal fysieke uitleeningen komt dit doordat leden voor meer diensten online terecht kunnen, de OBA meer op scholen werkt en het aanbod in sommige vestigingen mogelijk minder goed aansluit op de behoefte in de wijk dan enkele jaren geleden.

Speerpunt voor de nieuwe beleidsperiode is dat de vestigingen het educatief en sociaal middelpunt worden van de wijken. Prioriteit voor de komende jaren is daarom om meer bezoekers te trekken in de vestigingen door deze nadrukkelijker te verbinden met lokale netwerken, meer ruimte te creëren voor studie- en werkplekken en een bij de wijk aansluitend educatief aanbod te ontwikkelen. Hierdoor verwachten we dat de komende jaren de bezoekerscijfers gaan stijgen.

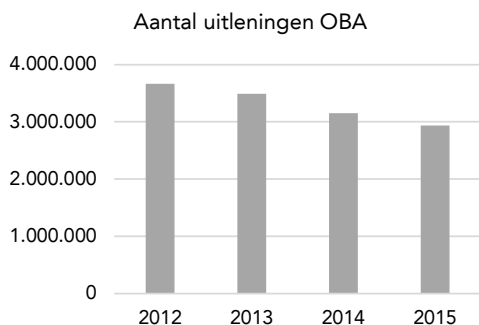
Leden

De inspanningen om meer mensen te binden aan de OBA lonen. De groei was vooral zichtbaar bij jeugd van 0 t/m 11 jaar en bij volwassenen. Het aantal jeugdleden groeide mede door een groter bereik onder scholen via het educatieve aanbod van de OBA en de extra aandacht voor het programma Boekstart. De doelgroep van het programma Boekstart is verbreed van 0-2 jaar naar 0-4 jaar door een pilot onder kinderdagverblijven. De stijging van het aantal volwassen leden komt grotendeels door nieuwe leden via het programma Leef en leer!. Uitdaging is om deze nieuwe leden (vaak mensen met een taalachterstand) dor middel van passend aanbod de komende jaren te behouden voor de OBA.

Uitleeningen oba

Het aantal fysieke uitleeningen daalde in lijn met de trend van de afgelopen jaren in de landelijke cijfers. Interessante ontwikkeling is dat het aantal uitleeningen van e-books sterk steeg. In 2015 werden bijna 2,5 keer zoveel e-books geleend via de OBA dan in 2014 (van 25.211 naar 61.371 uitleeningen). Daarmee zit de OBA ruim boven de landelijke stijging. De uitleencijfers van e-books zijn niet meegenomen in de (uitleen)cijfers van 2015. In 2016 zal dit wel gebeuren.

Inlichtingen

Dagelijks helpen OBA-medewerkers onze klanten in alle vestigingen met inlichtingen en adviezen. Dit is een belangrijk onderdeel van het bibliotheekwerk omdat bezoekers hierdoor ondersteund worden in hun zoektocht naar informatie. In 2015 kwam het aantal inlichtingen (265.102) overeen met de prognose van 265.000 inlichtingen. Interessant is dat de ondersteuningsvraag van klanten steeds meer verschuift richting digitale zoekvaardigheden.

Internetgebruik

Leden van de OBA kunnen gratis gebruik maken van het internet van de OBA. Trend is dat steeds meer bezoekers via hun eigen laptop, tablet of smartphone gebruik maken van ons wifi-netwerk. Het cijfer van het internetgebruik is enkel op basis van het internetgebruik van de vaste computers, omdat registratie van eigen devices niet mogelijk is. Het internetgebruik via de OBA-pc's daalde in 2015 met bijna

13%, terwijl de inschatting is dat meer bezoekers draadloos gebruik maakten van het OBA-internet ten opzichte van 2014.

Oefenpc's

De extra aandacht in 2015 voor het gebruik van de oefenpc's en de oefensprekuren heeft resultaat gehad. Het aantal gebruikers van de oefenpc's steeg met ruim 75%. Mede dankzij de deelname aan het programma Leef en leer! weten steeds meer mensen de weg naar de bibliotheek te vinden om hun (digitale) basisvaardigheden te vergroten.

Activiteiten

In 2015 zijn in totaal 6090 educatieve en culturele activiteiten georganiseerd binnen de OBA. In de Centrale OBA werden 479 activiteiten georganiseerd. In OBA Ouder-Amstel 266 activiteiten en in OBA Diemen 130 activiteiten. In de overige vestigingen in totaal 5215 activiteiten.

Collectie

De niet-digitale collectie van de OBA bestaat uit boeken, dvd's, cd-roms en tijdschriften. In 2015 is die fysieke collectie met bijna 5% afgenomen. Via klant- en resultaatgericht collectioneren past de OBA de fysieke collectie aan op de vraag van onze leden. Daarnaast is ervoor gekozen om in 2015 het digitale aanbod te vergroten (e-books en digitale collecties).

3 resultaten per sector

3.1

OBA - ontwikkelingen en educatie

Het mogelijk maken van zelfontplooiing en leren is een belangrijk doel van de OBA. Van jong tot oud kan iedereen terecht bij de OBA om kennis op te doen en zich verder te ontwikkelen. Hiervoor heeft de OBA een breed aanbod van culturele en educatieve activiteiten. Op het gebied van educatie ligt de focus van de OBA op het bevorderen van taal- en leesvaardigheid, leesplezier en mediawijsheid.

Binnen de nieuwe organisatiestructuur is een aparte afdeling Educatie opgezet die zorg draagt voor het educatieve aanbod van de OBA. In 2015 was het speerpunt van deze afdeling een sterkere positionering van de OBA als educatieve partner, met name voor het onderwijs. Op dit gebied zijn successen geboekt. Met het voortgezet onderwijs als nieuwe doelgroep groeide de reikwijdte van de OBA en zijn de eerste stappen gezet naar een doorlopende leerlijn in taal- en leesvaardigheid. De dalende trend van het aantal bereikte schoolgroepen is gekeerd en is terug op het niveau van 5 jaar geleden.

Als één van de initiatiefnemers van het programma Leef en leer! is het educatieve volwassenenaanbod van de OBA toegankelijk gemaakt voor een grote groep Amsterdammers die beter willen leren lezen, schrijven, rekenen of internetten. Ook positioneert de OBA zich met dit programma als een verbindende partij voor alle organisaties die Amsterdammers met een leerwens ondersteunen. De stijging van het gebruik van de oefenpc's met 75% in 2015 geeft aan dat het programma in een behoefte voorziet.

Leef en leer! 2015 in cijfers

- 6869 Leef en leer!-passen opgehaald bij de OBA.
- Oefenen.nl wordt 81.509 keer bezocht door 3.853 deelnemers.
- Gebruik oefenen.nl gestegen met ruim 35% (tov 2014).
- Wekelijks oefensprekuren in 11 OBA-vestigingen.
- 42 Amsterdamse organisaties aangesloten bij oefenen.nl.

In 2016 bouwt de OBA haar positie en netwerk in de stad verder uit als partner op het gebied van educatie. In samenwerking met ProBiblio (dienstverlener voor de openbare bibliotheken in Noord- en Zuid-Holland) is in het najaar van 2015 een Koers Educatie 2016-2019 uitgezet. Vanuit de specifieke vraag van de onderwijsinstellingen wordt de dienstverlening aangepast en wordt gewerkt aan een doorlopende leerlijn in het onderwijs. Het programma Leef en leer! is ondergebracht bij de OBA en als tweedelijns servicecentrum verder ontwikkeld. Het Leef en leer!-aanbod wordt verder versterkt in het vestigingennetwerk van de OBA.

De OBA biedt maatschappelijke partners een laagdrempelige locatie om de bewoners van Amsterdam te bereiken. Afgelopen jaar heeft een groot aantal externe organisaties spreekuur gehouden in één van de OBA-vestigingen, zoals Woningnet, Digiwijs, Grip op je geld en de Amsterdamse Vrijwilligerscentrale.

OBA-Bijblijvertjes:

- Start van het OBA Code Team, een nieuw programma dat jongeren leert te programmeren.
- Succesvolle pilot Boekstart in 13 kinderdagverblijven.
- Radio-Lab No Excuse, samenwerking OBA en Amsterdam FM waarbij jongeren op onderzoek uitgaan in de OBA en hierover verslag doen op Amsterdam FM.
- Workshop Kinderboekenweek in samenwerking met het CPNB en ProBiblio voor ruim 100 leerkrachten uit het primair onderwijs.
- Ontwikkeling 6 nieuwe programma's voor het primair onderwijs.
- Opleiden van 12 OBA-medewerkers in pedagogische en didactische vaardigheden.

3.2

OBA - bibliotheek- en informatie-diensten

Het toegankelijk maken van kennis, informatie, persoonlijke ontwikkeling, inspiratie en literatuur via verschillende kanalen is één van de hoofdtaken van de OBA. Voor wat betreft de collectie verschuift de afgelopen jaren het accent hierbij enigszins. Lag eerst de nadruk op de fysieke collectie, nu wordt ook de rol van de OBA in het digitale domein steeds belangrijker. Uitdaging voor de OBA is om de digitale en fysieke collectie elkaar te laten aanvullen en synergie tussen beiden te creëren.

Speerpunten voor de B van Bibliotheek- en informatiediensten waren het meer stimuleren van het gebruik van e-books en het optimaliseren van het gebruik van de collectie. In 2015 zijn verschillende campagnes opgezet om het gebruik van e-books te stimuleren, met mooie resultaten. In 2014 waren er 4.612 gebruikers die verantwoordelijk waren voor 25.211 uitleningen, in 2015 steeg dit naar 11.692 gebruikers met 61.371 uitleningen. Daarmee groeide het gebruik van e-books in Amsterdam sterker dan het landelijke gemiddelde. Tevens is het digitale aanbod sterk uitgebreid. Bijvoorbeeld met Pressreader, een internationale krantenbank met ruim 4200 kranten en tijdschriften uit 100 verschillende landen in 54 talen. Andere voorbeelden zijn ARTindex Lexicon Online - wereldwijd de grootste database met informatie over kunstenaars - en verschillende websites ter ondersteuning van het selecteren en lezen van literatuur.

Focus voor de komende jaren ligt bij het optimaliseren van het online aanbod en het aansluiten van de dienstverlening bij de behoeften van de klant. In 2016 is een belangrijk speerpunt het ombouwen van oba.nl naar een interactief platform. Daarnaast wordt gewerkt aan een verschuiving van fysieke klantenservice naar meer online dienstverlening. Aan de hand van een CRM-systeem zullen klantenprofielen opgebouwd worden waardoor het mogelijk wordt om service op maat te verlenen. Daarnaast zal de collectie online meer thematisch ontsloten worden, zodat het publiek meer inzicht krijgt in de rijkdom van de OBA-collectie.

OBA-Bijblijvertjes:

- Meest uitgeleende boek volwassenen 2015: Dit zijn de namen - Tommy Wieringa.
- Meest uitgeleende jeugboek 2015: Een hondelieven - Jeff Kinney.
- Start project BrainChain via crowdsourcing; kennis wordt gekoppeld aan de OBA-collectie.
- Succesvolle livestreaming events Boekenweek Live! en Nederland Leest Live!
- Programma Metamorfoze; opname van gedigitaliseerde OBA-collecties in landelijk platform
- Opleiden van e-bookambassadeurs bij de OBA en partners van de OBA

3.3

OBA - activiteiten, ontmoetingen en debat

De OBA biedt naast een bibliotheek ook een podium, expositievloer, studio, theater en leslokaal voor alle Amsterdammers. Met een brede programmering van activiteiten faciliteert de OBA ontwikkeling, ontmoeting, kennisuitwisseling, meningsvorming en debat binnen de stad.

Speerpunten voor de programmering van de OBA in 2015 waren het verbreden van het aanbod en leesbevordering via activiteiten die aansluiten op landelijke campagnes. In 2015 is het programmeringsteam uitgebreid en in het najaar zijn verschillende nieuwe goed gewaardeerde programma's opgezet, zoals Faces of Science en Zamimus. Beide programma's bieden jonge talenten uit hun vakgebied (wetenschap en kunst) een podium om hun werk te presenteren aan een breed publiek. Daarnaast zijn in nagenoeg alle vestigingen van de OBA activiteiten uitgevoerd die aansloten op landelijke campagnes voor leesbevordering zoals de Boekenweek, de Kinderboekenweek, Nederland Leest en de Maand van het Spannende Boek. Ook in de programmering werkt de OBA steeds intensiever samen met partners in de stad. In 2015 organiseerde de OBA activiteiten met de Amsterdamse organisaties KNAW, Imagine IC, Spui25, IHLIA, Amsterdam Museum en AmsterdamFM. Ook op buurtniveau wil de OBA haar netwerk uitbreiden. In de meeste vestigingen werden weer verschillende activiteiten georga-

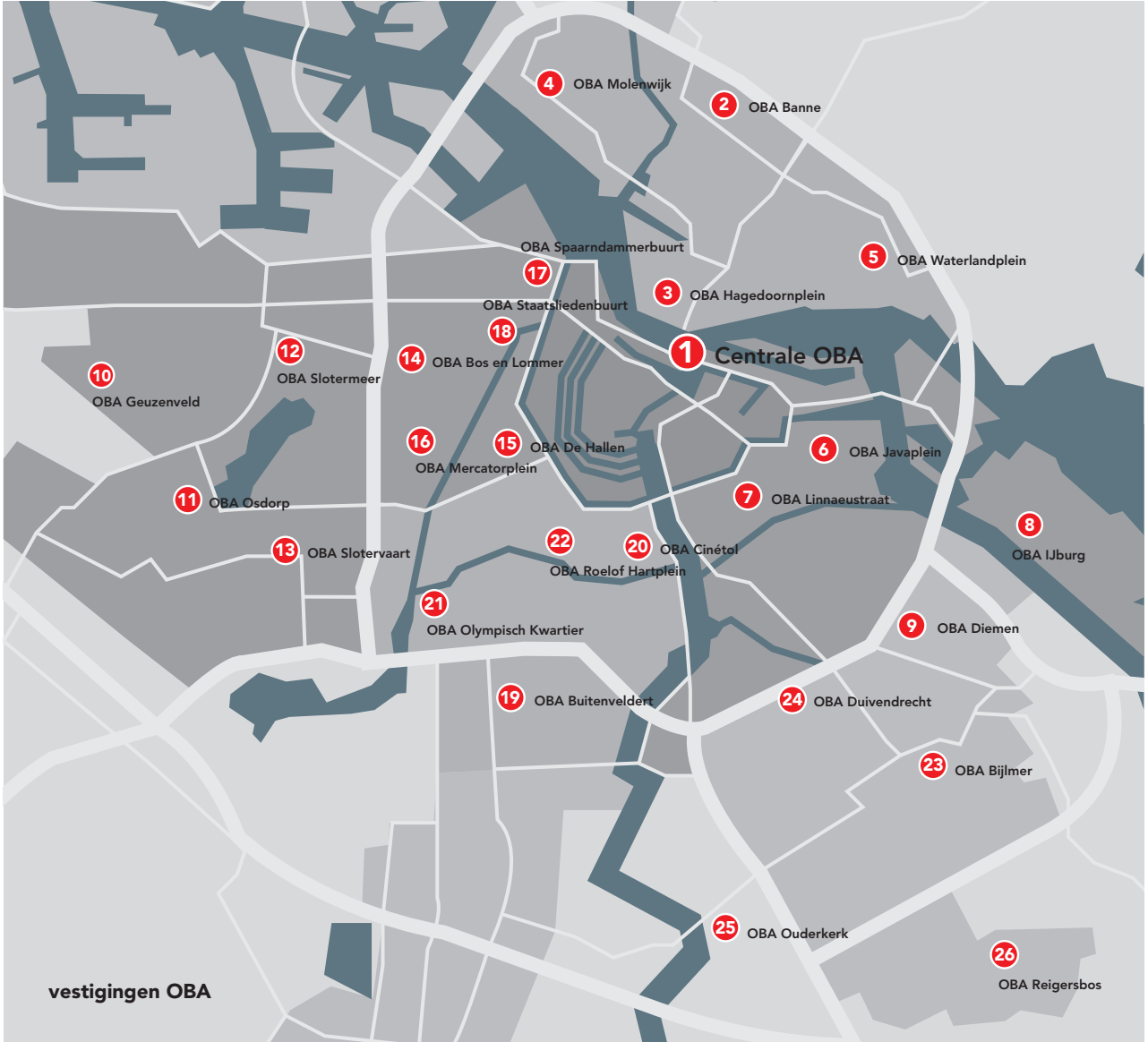
niseerd in samenwerking met buurtorganisaties. OBA-vestigingen zijn ook een gewilde locatie voor kunstenaars om hun werk tentoon te stellen.

De komende jaren zal de OBA zich blijven positioneren als een ontmoetingsplaats waar bewoners van de stad in aanraking kunnen komen met een breed aanbod van activiteiten op het gebied van kunst en cultuur. In 2016 start de OBA met de realisatie van een makers space in de Centrale OBA. Een etage wordt ingericht als laboratorium van de stad voor de ontwikkeling van nieuwe concepten via de inzet van de nieuwste digitale middelen, co-creatie, kennisuitwisseling en debat.

OBA-Bijblijvertjes:

- Best bezochte OBA-activiteit (300 deelnemers): Lezing Het einde van monogamie: over liefde, biologie en samenleving.
- Samenwerking met lokale partners tijdens Boekenweek 2015: lezingen in de Buiksloterkerk en Theater De Omval.
- Ruim 509 activiteiten in Centrale OBA - met 15.490 deelnemers.
- Succesvolle tentoonstelling Humans of Amsterdam van fotograaf Debra Barraud.
- Tentoonstellingen in 25 vestigingen - van buurtbewoners en buurtorganisaties.

4 organisatie in beweging

4.1

Drie platforms

Vestigingen

De 25 vestigingen van de OBA moeten zich in de beleidsperiode 2015-2018 verder ontwikkelen tot levendige educatieve ontmoetingsplekken in de buurt. De vestigingen zijn nu al de belangrijkste uitvalsbasis voor de kernfunctie O; Ontwikkeling en educatie. De ambities voor de komende jaren zijn om het vestigingennetwerk ook per verzorgingsgebied een duidelijker en herkenbaarder gezicht te geven om zo nog meer Amsterdammers te ondersteunen op buurtniveau.

OBA Linnaeus opende in januari met een specifiek cultuur-literair profiel en ruimere openingstijden. In de collectie ligt de nadruk op romans, reisverhalen, biografieën en gedichten voor jong en oud. Ook het activiteitenprogramma staat in het teken van verhalen vertellen. OBA Duivendrecht ging in oktober van start in het Dorpshuis van de gemeente. Bij de realisatie van de nieuwe locatie in Duivendrecht was het uitgangspunt een nauwe samenwerking tussen de partners in het gebouw. De ruimtes in het gebouw worden gemeenschappelijk gebruikt en de leeszaal van de OBA is ook buiten openingstijden toegankelijk voor het publiek. Ook in andere vestigingen wil de OBA intensiever samenwerken met partners in de buurt. Hiervoor is in 2015 onderzoek gedaan naar de facilitaire mogelijkheden. In 2016 ontwikkelt elke vestiging een aanbod vanuit de drie kernfuncties (O-B-A), dat aansluit op de dynamiek van de specifieke buurt. Daarnaast staan een verruiming van de openingstijden en de realisatie van meer werk- en studieplekken op de rol. Op deze manier wil de OBA nog meer Amsterdammers binnen de vestigingen bedienen.

Het besluit van de gemeente Amsterdam om de subsidie voor de OBA vanaf 2017/2018 te verlagen met € 1 miljoen per jaar doet aan dit voornemen niets af; het maakt de uitdaging des te groter. Dat de Amsterdamse gemeenteraad heeft uitgesproken daarbij de buurtvestigingen van de OBA zoveel mogelijk te willen ontzien, is bemoedigend. Het geeft tevens aan dat de OBA op zoek moet naar mogelijkheden om de huisvestingskosten van de vestigingen te verlagen, zonder dat dit noodzakelijkerwijs tot sluiting van vestigingen hoeft te leiden.

Het onderzoek heeft zich toegespitst op de duurste OBA-vestigingen (OBA Osdorp, OBA Bos en Lommer en OBA Hagedoornplein) en heeft ertoe geleid dat nog in 2015 is besloten om de dure vestiging OBA Bos en Lommer in 2016 te verlaten en te verruilen voor een goedkopere, maar beter gesitueerde vestigingsplaats. De eenmalige kosten met betrekking tot de verplaatsing van de vestiging Bos en Lommer (vervroegde afschrijvingen en extra huurkosten) worden ten laste van het exploitatieresultaat 2015 gebracht.

Centrale OBA

Het zwaartepunt van de culturele programmering ligt in de Centrale OBA. Daar waar de vestigingen aansluiten bij de kleur van de wijk, past de Centrale OBA bij de internationale uitstraling van de metropool Amsterdam. Ambitie is dan ook dat de Centrale OBA zich verder positioneert als broedplaats van kennis voor de metropool Amsterdam. Het afgelopen jaar zijn enkele herinrichtingsprojecten uitgevoerd in de Centrale OBA om deze ontwikkeling te faciliteren. Op de eerste twee etages zijn flexibele ontmoetingsruimtes gerealiseerd waar educatieve en culturele activiteiten plaatsvinden. Op de eerste etage is ruimte gemaakt voor interactieve activiteiten met digitale middelen zoals het OBA Code team en Radiolab, dat in samenwerking met Amsterdam FM wordt uitgevoerd. In 2016 wordt deze ruimte verder omgebouwd tot een makers space waar verschillende partners in de stad vanuit co-creatie innovatieve concepten gaan ontwikkelen.

OBA Online

OBA Online ontwikkelt zich de komende jaren tot een interactief platform waarop niet alleen de fysieke en digitale collectie wordt ontsloten, maar waar gebruikers ook met elkaar kunnen communiceren en educatief samenwerken. In 2015 zijn hiervoor voorbereidende stappen gezet en is het team OBA Online opgestart. In 2016 zal dit leiden tot de eerste zichtbare vernieuwingen van de websiteomgeving www.oba.nl.

4.2

Bedrijfsvoering

Personeel en organisatie

In 2015 heeft een herindeling plaatsgevonden van de teams op de werkvloer en van het management. Vrijwel alle managers binnen de organisatie zijn op een andere positie terecht gekomen, aangezien er nieuwe sectoren zijn opgericht waarbinnen de drie kernfuncties en de drie platforms vallen. Daarmee is de indeling in regio's komen te vervallen. Al het personeel is hierbij behouden voor de organisatie.

Op de werkvloer zijn stappen genomen zodat de medewerkers per 1 januari 2016 in nieuwe teams op de vestigingen van start konden gaan. Eind september is allereerst een nieuwe indeling van de vestigingen gemaakt naar acht clusters. Begin november zijn de teamleiders benoemd, die ieder verantwoordelijk zijn voor drie vestigingen. Daarna zijn de nieuwe teams samengesteld. Door de nieuwe indeling gaat ruim de helft van alle medewerkers op de vestigingen per 1 januari 2016 op een andere locatie werken. In november zijn startbijeenkomsten gehouden met de nieuwe teams om kennis te maken en de doelstellingen voor 2016 op te stellen.

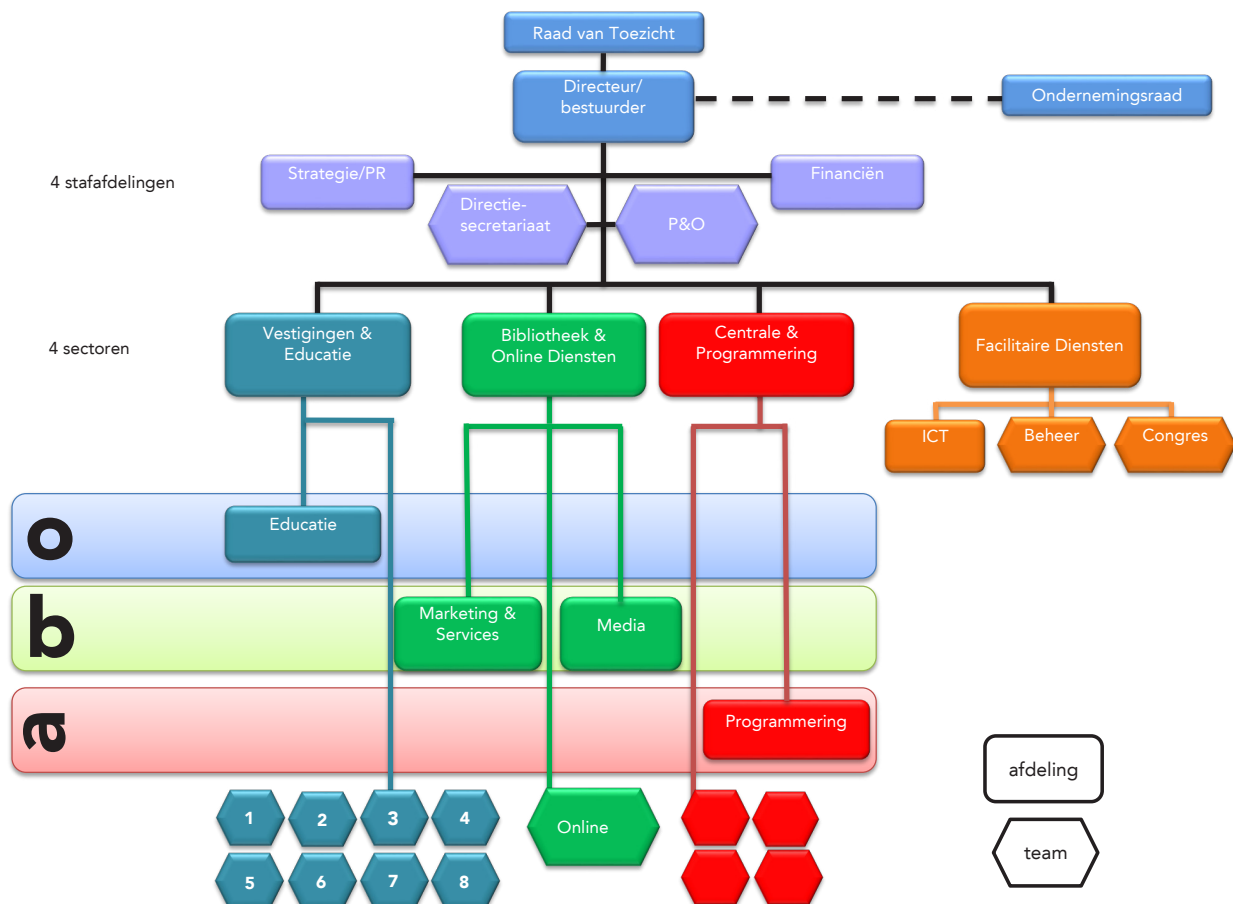
In 2016 is het aan de nieuwe teams om de vestigingen sterker te verankeren in de lokale netwerken binnen de buurten. Een stevige uitdaging voor de nieuwe teams en hun teamleiders, waarbij van de hele organisatie wordt gevraagd om gezamenlijk te innoveren.

OBA Personeel 2015

OBA Personeel 2015	Medewerkers	Fte's
Vaste dienstverbanden	268	214
Tijdelijke dienstverbanden	8	7
Dienstverbanden totaal	276	221
Flexibel (via uitzendbureau)	78	50

Marketing & Services

Met de introductie van de drie kernfuncties positioneert de OBA zich breder dan de traditionele bibliotheekfunctie. Vanuit de afdeling Marketing is gewerkt om de veelzijdigheid van het merk OBA te benadrukken, het merk in zijn geheel te versterken en klanten directer te bereiken. De drie kernfuncties komen nu sterker terug in de huisstijl van de OBA. Ook de online zichtbaarheid en vindbaarheid is verbeterd, met name van de kernfuncties O en A. De zichtbaarheid van de OBA in Amsterdam en omstreken is vergroot door campagnes en de OBA-Amsterdam krant, waarin de programmering centraal staat. Een proactieve social media-strategie en online marketingcampagnes zijn ingezet om via verschillende kanalen nieuwe klanten te bereiken. De Schone Lei-actie eind december (waarbij klanten boetevrij materialen konden inleveren) kreeg veel aandacht in lokale en landelijke media.

OBA social media:

- Facebook: stijging van 39% naar 6.025 vrienden.
- Twitter: stijging van 11% naar 6.775 volgers.
- Instagram: 562 volgers.

Op ICT-gebied zijn verschillende verbeteringen aangebracht in de werkprocessen van de traditionele bibliotheekfunctie van de OBA. Door een verhoogde efficiëntie is het mogelijk geweest extra formatie te creëren binnen de andere twee kernfuncties O en A. Daarnaast zijn op facilitair gebied stappen genomen om de communicatie binnen het bedrijf te verbeteren via de implementatie van nieuwe systemen voor telefoon en mail.

OBA Congres

OBA Congres organiseert de zalenverhuur van de Centrale OBA en de vestigingen. Daarmee speelt OBA Congres een belangrijke rol bij de eigen inkomsten van de organisatie en voor het faciliteren van verschillende samenwerkingsverbanden. De omzet van OBA Congres uit de verhuur van vergaderzalen en het theater groeide in 2015 met 17% naar ruim €250.000. De afgelopen vijf jaar is de omzet met gemiddeld 10% per jaar gestegen.

In 2015 zijn ook delen van de publieksvloer van de Centrale OBA en kantoorruimtes in diverse vestigingen verhuurd aan derden. Hiermee worden de eigen inkomsten verhoogd en worden de ruimtes flexibeler en intensiever gebruikt. OBA Congres heeft inmiddels contacten opgebouwd met meer dan 1000 verschillende organisaties en afdelingen.

Strategie & PR

De afdeling Strategie & PR is in de zomer van 2015 van start gegaan. Deze afdeling is onder meer verantwoordelijk voor strategische beleidsontwikkeling, de subsidierelaties met de drie gemeenten, vertegenwoordiging van de OBA in (inter)nationale netwerken, interne communicatie (met name via een nieuw sociaal intranet), kwaliteitszorg en projecten. De afdeling geeft ook sturing aan het interne programma OBA100, waarin projectmatig aan innovatie wordt gewerkt. De afdeling is gestart met het intensiveren van de externe relaties met de Koninklijke Bibliotheek (KB) en de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) en het vertalen van het meerjarenbeleidsplan naar prestatie-indicatoren en productbegrotingen. In het jaarplan 2016 beschrijft de OBA nu specifiek per kernfunctie welke doelen en resultaten worden nagestreefd. Begin 2016 wordt de afdeling Strategie & PR met 1,8 FTE uitgebreid en wordt verder invulling gegeven aan de verschillende taakgebieden.

5 toelichting financiën

5.1

Jaarcijfers

Resultaat

Om op lange termijn aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen en de vervangingsinvesteringen te kunnen realiseren, heeft de OBA voor het boekjaar 2015 een resultaat van € 801.000,- begroot. Dit jaar is het resultaat negatief € 292.000,-. Een verschil van € 1.093.000,-.

De belangrijkste oorzaak is de afboeking van een boekwaarde van € 810.351,- bij OBA-vestiging Bos en Lommer en het opnemen van een voorziening verlieslatend contract van in totaal € 400.000,- over de periode 2016 - 2019.

Baten

De baten bestaan uit de subsidies, de inkomsten gebruikers (contributies, leengelden en administratiegelden) en de overige baten. De subsidies waren gelijk aan de begroting. De inkomsten gebruikers waren € 242.108,- lager dan begroot. Die lagere inkomsten gebruikers zijn het gevolg van minder inkomsten bij de contributies, de leengelden en de administratiegelden.

Bij het opstellen van de begroting 2015 is rekening gehouden met een groei van het aantal betalende leden. Ten opzichte van het jaar 2014 is wel een duidelijke stijging zichtbaar, maar is de verwachte groei aan betalende leden niet volledig gerealiseerd. De leengelden dalen als gevolg van een daling in het aantal uitleningen.

De administratiegelden betreft vooral de boetegelden. Deze zijn duidelijk lager dan in 2014. Hier is het moeilijk om precies de oorzaak te achterhalen. De gebruikers zijn blijkbaar wat voorzichter geworden met het laten oplopen van de boetes. De Schone Lei-actie in december was een groot succes; veel leden hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om boetevrij materialen in te leveren.

De overige baten zijn € 62.075,- hoger dan de begroting. Belangrijkste oorzaak is de stijging van de inkomsten van zalenverhuur. Die zijn in 2015 met € 62.074,- gestegen ten opzichte van 2014.

Lasten

De personeelskosten bestaan uit de salarissen, sociale lasten, pensioenkosten, personeelskosten derden en bewa-

king. De salariskosten, sociale lasten en pensioenkosten worden geboekt vanuit de salarisadministratie. Het totaal van de personeelskosten viel € 33.154,- lager uit dan begroot.

De afschrijvingen waren € 593.374,- hoger dan begroot. Belangrijkste oorzaak is de afboeking van een boekwaarde van € 810.351,- bij OBA-vestiging Bos en Lommer. Deze boekwaarde betreft nog de investeringen voor verbouwingen uit de periode van de nieuwbouw in 2007.

In 2013 heeft stadsdeel West de helft van deze vestiging in gebruik genomen. Hiervoor zijn toen in 2013 door de OBA opnieuw investeringen gedaan. De lening voor de investeringen uit 2007 is dit jaar volledig afgelost. De boekwaarde voor de investeringen uit 2007 en 2013 zijn volledig afgeboekt.

De huisvestingskosten waren in 2015 € 222.381,- hoger dan begroot. Volgens afspraak is voor de voorziening groot onderhoud Centrale OBA € 962.370,- opgenomen in de jaarrekening. Dit jaar is er geen extra dotatie gedaan voor de bestemmingsreserve groot onderhoud Centrale OBA.

In 2015 is OBA Linnaeus geopend. De houten noodvoorziening van Watergraafsmeer (gesloten in 2014) was tot eind oktober in gebruik voor OBA Duivendrecht in verband met de bouw van en verhuizing naar het Dorpshuis. Voor vestiging Bos en Lommer is een voorziening verlieslatend contract opgenomen van in totaal € 400.000,- over de periode 2016 - 2019.

De kosten organisatie zijn € 104.576,- hoger uitgevallen dan begroot. Deze overschrijding is vooral het gevolg van extra inzet in 2015 voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie ter voorbereiding van het jaar 2016.

De mediakosten zijn € 217.527,- lager dan de begroting. Bij het bestellen van media wordt gebruik gemaakt van collectie profielen. De bestellingen en de daarbij behorende budgetten zijn volledig uitbesteed aan NBD Biblion. Belangrijkste oorzaak is de creditering van een aantal voorschot facturen van NBD Biblion (€ 207.000,-) van 2014.

De automatiseringskosten zijn € 129.370,- hoger dan de begroting. Dit is vooral het gevolg van de aanpassingen voor het roosterprogramma door Planning IT.

Financiële baten en lasten

Het renteresultaat is € 113.949,- lager dan begroot. De rente op de spaarrekeningen is sterk gedaald. De verwachting is dat de rente nog verder zal gaan dalen.

Bestemming Resultaat

Het totale resultaat van - € 292.000,- is aangewend voor:

- bestemmingsreserve groot onderhoud gebouwen filialen € 13.500,-
- bestemmingsreserve inventaris Centrale OBA €1.250.000,-
- bestemmingsreserve nieuwbouw/verbouw filialen € 339.000,-
- bestemmingsreserve inrichting filialen € 16.700,-

5.2

Risico's

Het belangrijkste en reële risico voor de OBA is het verlies van subsidiemiddelen in de komende jaren. In 2015 is gebleken dat dit geen denkbeeldig risico is. Ondanks eerdere indicaties dat de OBA in de beleidsperiode 2015-2018 zou mogen rekenen op een gelijkblijvend subsidieniveau, heeft het gemeentebestuur van Amsterdam besloten met ingang van 2017/2018 de subsidie aan de OBA structureel te verlagen met €1.000.000 per jaar. Opgeteld bij de eerdere subsidiekortingen in de periode 2010-2015 betekent deze bezuiniging een teruggang van 15 % ten opzichte van het subsidieniveau 2010.

Om voorbereid te zijn op subsidieschommelingen, stuurt de OBA scherp op beheersing van de kosten (korte en lange termijn) en -waar mogelijk- op verhoging van de eigen inkomsten:

Personeel

Een deel van de beschikbare formatieruimte wordt ingevuld met tijdelijke medewerkers. Hiermee kan worden ingespeeld op fluctuaties.

Huisvesting

Beleid is om het vestigingennetwerk zo min mogelijk in eigen panden te huisvesten. Dit levert flexibiliteit op. Daarnaast wordt actief gestuurd op verlaging van de huisvestingskosten door efficiency-maatregelen.

Overige kosten

Jaarlijks wordt de begroting aangepast aan de beschikbare middelen via de werkbegroting en budgetten voor de verschillende sectoren. In de nieuwe OBA-organisatie zijn sectormanagers budget- en resultaatverantwoordelijk.

Verhoging eigen inkomsten

Met ingang van 2012 kent de OBA een nieuw stelsel van ledenpassen, gericht op differentiatie van de tarieven en verhoging van de eigen inkomsten. Daarnaast streeft de OBA naar vergroting van de eigen inkomsten via de vergader- en conferentieservice (OBA Congres).

Vorming van reserves en voorzieningen

Om schoksgewijze ontwikkelingen met betrekking tot de subsidie-inkomsten te kunnen opvangen, vormt de OBA een aantal reserves en voorzieningen. De overige reserve kent een omvang van ongeveer 10% van de jaarlijkse exploitatie. Voor de verbouw en nieuwbouw van de vestigingen is een aantal bestemmingsreserves gevormd. Voor het groot onderhoud van de Centrale OBA wordt jaarlijks een voorziening getroffen.

Met deze maatregelen streeft de OBA ernaar om verminderingen van de subsidie te kunnen opvangen zonder grote reorganisaties en met behouden van de dienstverlening aan de gebruikers.

6 conclusies en vooruitzichten

In 2015 startte voor de OBA de vierjarige beleidsperiode 2015-2018. De drie belangrijkste speerpunten van het beleidsplan 2015-2018 Samen voor heel Amsterdam zijn:

- Versterking en verbetering OBA Online.
- Uitbouw Centrale OBA als broedplaats van de metropool.
- Positionering OBA-vestigingen als middelpunt van de wijk- en educatiepartner.

Direct na de presentatie van het nieuwe beleidsplan is de OBA begonnen met de noodzakelijke voorbereidingen om de doelen van dit ambitieuze plan te realiseren. Deze voorbereidingen zijn begonnen met de nieuwe inrichting van de organisatie. Dit heeft onder meer geleid tot de nieuwe afdelingen Educatie, Programmering, Strategie & PR, de nieuwe sector Bibliotheek- en Onlinediensten en de nieuwe teams in het vestigingennetwerk.

De organisatorische aanpassingen hebben in 2015 veel aandacht gevraagd van management en medewerkers. Het is een bewuste keuze geweest om alle OBA-medewerkers de gelegenheid te geven een nieuwe of veranderende rol bij een nieuwe sector/afdeling/team op te pakken. Dat heeft er niet alleen toe geleid dat tijdens de 'verbouwing' van onze organisatie de 'verkoop' gewoon is doorgegaan, maar ook dat we al heel snel op allerlei verschillende plaatsen binnen de OBA nieuwe initiatieven zagen ontstaan. Het is juist die dynamiek die een bijdrage levert aan ons doel om op 8 februari 2019 (onze 100ste verjaardag) een geheel vernieuwde OBA aan de inwoners van stad en regio Amsterdam te kunnen opleveren.

De ten opzichte van 2014 licht gedaalde bezoekcijfers (van 3,7 naar 3,5 miljoen) geven het volgende beeld:

- Bezoek aan de Centrale OBA is stabiel (rond de 1,6 miljoen per jaar).
- Bezoek aan de OBA-vestigingen is gedaald van 2,1 in 2014 naar 1,9 miljoen in 2015.
- Nieuwe of recent vernieuwde vestigingen (OBA De Hallen, OBA IJburg, OBA Linnaeus) vertonen stijgende bezoekcijfers.

Hieruit kan worden afgeleid dat de vernieuwing van het vestigingennetwerk binnen de OBA de allerhoogste prioriteit heeft. Belangrijkste onderdelen van dit verbeterplan zijn:

- Verruiming openingstijden en verbetering (online) centrale klantenservice.
- Verbetering inrichting, voorzieningen en dienstverlening,

waarbij per vestiging wordt ingespeeld op de specifieke behoeften in het verzorgingsgebied.

- Versterking netwerk (bewonersorganisaties, scholen, sociaal-culturele instellingen e.a.) rondom de vestigingen.
- Meer samenwerking met partnerorganisaties en vrijwilligers.

Het verbeterplan voor de OBA-vestigingen krijgt in de periode 2016-2018 verder vorm. Hiermee geeft de OBA ook invulling aan de door de gemeenteraad van Amsterdam uitgesproken wens dat de OBA, ondanks de in 2015 opgelegde structurele bezuiniging van € 1 miljoen per jaar met ingang van 2017/2018, het vestigingennetwerk in tact houdt. De gemeentelijke bezuiniging legt extra druk op het verbeterplan, maar het maakt ons niet minder vastbesloten om juist nu te laten zien dat de OBA-vestigingen een vitaal en onmisbaar onderdeel van onze organisatie uitmaken.

Om de bezuinigingen in te vullen zal het soms nodig zijn om te verhuizen naar andere locaties. Dat het goed mogelijk is om goedkopere, maar tegelijk ook beter gesitueerde locaties te vinden, is eind 2015 gebleken toen de onderhandelingen over de nieuwe huisvesting van OBA Bos en Lommer aan de Bos en Lommerweg succesvol konden worden afgerond. Deze vestiging zal medio mei 2016 in gebruik worden genomen.

Ook aan de twee andere prioriteiten uit het beleidsplan 2015-2018 (met betrekking tot OBA Online en Centrale OBA) zal in de komende jaren hard worden doorgewerkt. Dat vraagt niet alleen grote inspanningen van onze medewerkers, maar ook forse financiële investeringen. Hiertoe heeft het bestuur van de OBA - na goedkeuring door de Raad van Toezicht - voor de periode 2016-2018 een investerings- en innovatieplan vastgesteld, dat onder meer wordt gebruikt voor de verbetering van de ICT-infrastructuur, ledenservice, opleidingen en aanpassingen van de OBA-vestigingen.

Naast personele en financiële inzet is een derde factor van vitaal belang voor het slagen onze plannen: de intensieve samenwerking met alle mogelijke partners die onze ambitie delen om kennis, cultuur en informatie bereikbaar te maken voor alle Amsterdammers.

Eind 2015 hebben de besturen van de Volksuniversiteit Amsterdam en de OBA besloten intensief met elkaar te gaan samenwerken en vanaf het seizoen 2016/2017 de meeste activiteiten van de Volksuniversiteit in de OBA-vestigingen onder te brengen.

Dat we in 2015 zoveel nieuwe samenwerkingen hebben kunnen starten en tegelijkertijd zoveel bestaande relaties hebben kunnen verdiepen, geeft ons veel vertrouwen voor de toekomst.

Bestuursverslag en jaarrekening zijn goedgekeurd door de Raad van Toezicht van de OBA in zijn vergadering van 17 mei 2016 en vastgesteld door de directeur/bestuurder Martin Berendse op 18 mei 2016.

Amsterdam, 18 mei 2016

Martin Berendse, directeur/bestuurder

verslag van de Raad van Toezicht 2015

De Raad van Toezicht heeft in het jaar 2015 4 reguliere vergaderingen gehouden. Voorafgaand aan twee van deze vergaderingen vond een ontmoeting tussen de Raad van Toezicht en de Ondernemingsraad van de OBA plaats.

Tijdens de vergadering op 10 maart 2015 is de implementatie van het OBA Beleidsplan 2015-2018 per 1 januari 2015 besproken. Daarbij is ook de bestuurlijke reactie van de gemeente Amsterdam op het beleidsplan aan de orde geweest.

Tijdens de vergadering op 19 mei 2015 vond het gesprek met de accountant KPMG plaats en werden de jaarstukken 2014 goedgekeurd. Tijdens deze vergadering zijn ook de mogelijke bezuinigingsplannen van de Gemeente Amsterdam besproken. De Raad van Toezicht heeft besloten om, ter versterking van het financiële toezicht, uit eigen gelederen een auditcommissie samen te stellen. Deze staat uit de leden mw. S. Chedi en mw. S. Groenewegen. De auditcommissie heeft zich in het najaar 2015 beziggehouden met de aanstelling van een nieuwe accountant.

Op 28 augustus 2015 is de Raad van Toezicht op werkbezoek geweest bij vestiging OBA Roelof Hartplein. Tijdens de najaarsvergadering van 2015 heeft de Raad van Toezicht kennisgemaakt met de nieuw aangestelde accountant BDO. Tijdens deze vergadering is tevens de jaarbegroting 2016 goedgekeurd.

Amsterdam, 17 mei 2016

voorzitter Raad van Toezicht Job Cohen

Stichting Openbare Bibliotheek Amsterdam

opgericht 8 februari 1919

Raad van Toezicht

Job Cohen	voorzitter
Femke den Boer	lid
Sandra Chedi	lid
Saskia Groenewegen	lid
René van Rijckevorsel	lid

Directeur / Bestuurder

Martin Berendse

Algemene gegevens

Stichting Openbare Bibliotheek Amsterdam
Oosterdoksstraat 110, 1011 DK AMSTERDAM

T 020 - 52 30 701

E dir@oba.nl

I www.oba.nl

bijlagen

balans per 31 december

staat van baten en lasten

bijlage 1

Stichting Openbare Bibliotheek
AMSTERDAM

BALANS PER 31 DECEMBER
NA RESULTAATBESTEMMING
(in euro)

1.0 ACTIVA	2015	2014
1.1 VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa	6.261.607	6.851.259
1.2 FINANCIËLE VASTE ACTIVA		
Lening u.g.	128.250	190.750
1.3 VLOTTENDE ACTIVA		
Subsidie gemeenten en stadsdelen	0	40.000
Belastingen en sociale lasten	709.829	788.556
Debiteuren	144.435	135.414
Overige vorderingen	304.352	334.513
Overlopende activa	264.707	373.721
	<u>1.423.323</u>	<u>1.672.204</u>
1.4 LIQUIDE MIDDELEN	<u>30.816.895</u>	<u>30.750.765</u>
	<u><u>38.630.075</u></u>	<u><u>39.464.978</u></u>
2.0 PASSIVA		
2.1 EIGEN VERMOGEN		
Stichtingskapitaal	45	45
Overige reserve	2.946.040	2.887.047
Bestemmingsreserves	21.682.412	20.801.912
Egalisatiereserve subsidiegevers	-59.254	1.172.239
	<u>24.569.243</u>	<u>24.861.243</u>
2.2 VOORZIENINGEN		
Grootonderhoud nieuwe Centrale Bibliotheek	10.448.637	10.609.960
Personeel waaronder ouderenregeling	0	50.794
Jubilea	118.850	126.000
Verlieslatend contract	400.000	0
	<u>10.967.487</u>	<u>10.786.754</u>
2.3 LANGLOPENDE SCHULDEN		
Leningen	0	462.206
2.4 KORTLOPENDE SCHULDEN		
Crediteuren	1.049.627	932.268
Loonheffing	0	0
Schulden uit hoofde van pensioenen	0	0
Vooruitontvangen contributies	902.796	865.037
Overige schulden	1.066.241	1.226.795
Overlopende passiva	74.681	330.675
	<u>3.093.345</u>	<u>3.354.775</u>
	<u><u>38.630.075</u></u>	<u><u>39.464.978</u></u>

bijlage 2

Stichting Openbare Bibliotheek
AMSTERDAM

STAAT VAN BATEN EN LASTEN
(in euro)

3.0 BATEN	BEGROTING 2015	2015	2014
Subsidies lopend jaar	27.840.510	27.840.512	28.035.186
Subsidies voorgaande jaren	0	0	0
Contributies	1.830.110	1.809.341	1.730.219
Leengelden	58.830	49.043	55.615
Administratiegelden	882.070	670.518	833.923
	2.771.010	2.528.902	2.619.757
Overige baten	830.290	892.365	929.120
Totaal baten	31.441.810	31.261.779	31.584.063
4.0 LASTEN			
Personeelskosten	13.073.580	13.040.426	12.513.680
Afschrijvingen	1.211.840	1.805.214	1.000.323
Huisvestingskosten	10.311.310	10.533.691	10.324.736
Kosten organisatie	2.999.500	3.104.076	3.023.327
Mediakosten	2.546.280	2.328.753	2.729.639
Kosten automatisering	773.300	902.670	708.797
Totaal lasten	30.915.810	31.714.830	30.300.502
Saldo	526.000	-453.051	1.283.561
5.0 FINANCIËLE BATEN EN LASTEN			
Rentelasten	25.000	58.042	27.814
Rente baten	300.000	219.093	313.099
	275.000	161.051	285.285
RESULTAAT BOEKJAAR	801.000	-292.000	1.568.846
Mutatie bestemmingsreserves			
Personeel	0	0	0
Media	0	0	0
Groot onderhoud gebouwen filialen	-93.000	-13.500	143.200
Inventaris ODE	1.250.000	1.250.000	1.250.000
Groot onderhoud Centrale bibliotheek	0	0	175.000
Ontwikkeling gebied Oosterdokseiland	0	0	0
Nieuwbouw / verbouw filialen	-339.300	-339.300	-92.940
Inrichting Filialen	-16.700	-16.700	-16.370
	801.000	880.500	1.458.890
Mutatie egalisereserves			
Toegevoegd aan de egalisereserve subsidiegevers	0	0	140.535
Ontrokken aan de egalisereserve subsidiegevers	0	-1.231.493	0
	0	-1.231.493	140.535
Resultaat toegevoegd aan de Overige Reserve	0	58.993	-30.579
	801.000	-292.000	1.568.846